

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної
педагогіки та психології

 О.В. Пономаренко

2020 р.

Логопедична корекція в дошкільному віці
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

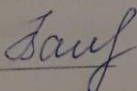
підготовки магістрів

спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта»

Укладач: к. пед. н., ст.викладач Хайдарова О.С., викладач Москалюк Т.Д.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти
Протокол № 1 від "27" 08 2020 р.

Завідувач кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 1 від "27" 08 2020 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

І.В. Козич

2020 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної
педагогіки та психології

_____ О.В. Пономаренко

«_____» _____ 2020 р.

Логопедична корекція в дошкільному віці
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів

спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта»

Укладач: к. пед. н., ст.викладач Хайдарова О.С., викладач Москалюк Т.Д.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти
Протокол № _____ від “___” _____ 2020 р.

Завідувач кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

_____ Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № _____ від “___” _____ 2020 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

_____ І.В. Козич

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна здобуття освіти	заочна здобуття освіти
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	Цикл професійної підготовки Дисципліни за вибором студента в межах спеціалізації	
Загальна кількість годин - 150	Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»	Рік підготовки:	
	Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»	2-й	2-й
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: магістерський	12 год.	6 год.
		Практичні	
		34 год.	12 год.
		Самостійна робота	
		104 год.	132 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є підготовка кваліфікованих фахівців для дошкільних закладів, спроможних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми дітей з порушеннями мовлення у своїй професійній діяльності, у процесі навчання, виховання дітей дошкільного віку, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки, логопедії.

Основні завдання курсу :

- ознайомлення майбутніх вихователів масової системи освіти з підходами держави і суспільства до організації освіти дітей, які мають суттєві недоліки психофізичного та мовленнєвого розвитку,
- оволодіння загальними уявленнями про особливості розвитку мовлення; порушеннями мовлення, та шляхи їх подолання,
- забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів з питань логопедії, пов'язаних з розумінням шляхів надання допомоги дітям з порушеннями вимови,
- формування уявлення про значущість своєчасного виявлення порушень розвитку в дітей, шляхи та способи попередження, діагностики та корекції мовленнєвих порушень у дітей раннього і дошкільного віку.

У результаті вивчення дисципліни «Логопедична корекція у дошкільному віці» студенти мають **знати**:

- теоретико-методологічні аспекти розвитку логопедії як науки;
- класифікацію порушень мовленнєвого розвитку;
- причини, симптоматику порушень мовлення;
- взаємозв'язок мовлення з іншими психічними процесами;
- принципи обстеження всіх сторін мовлення;

- причини, механізми, структуру, симптоматику ФФНМ, ЗНМ, заїкання.

вміти:

1. Аналізувати необхідність розвитку спеціальної освіти, логопедії.
2. З'ясовувати способи виявлення і подолання мовленнєвих порушень у дітей.
3. Опрацьовувати наукову та методичну літературу з проблем діагностики та корекції мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.
4. Самостійно опрацьовувати інформаційні джерела з метою ознайомлення з новими технологіями і методиками навчання дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку.
5. Добирати дидактичний матеріал, який зорієнтований на формування мовленнєвої діяльності дітей.
6. Планувати заняття з розвитку мовлення із погляду реалізації у його змісті навчальної, розвивальної і виховної мети.

У результаті вивчення дисципліни студенти набудуть **компетентностей:**

Цінування й повага різноманітності та мультикультурності. Здійснювати професійну діяльність за принципами толерантності, безоціночності іншої особистості; вирішувати конфліктні ситуації і надавати підтримку в нових, проблемних і кризових ситуаціях.

Здатність вчитися і оволодівати знаннями. Мати потребу вдосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень; самостійно набувати і використовувати нові знання й уміння.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Володіти практичними способами пошуку, оброблення та аналізу, систематизації наукової та професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, хмарних технологій, баз даних і знань.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу «Логопедична корекція в дошкільному віці» пов'язана з курсами «Основи інклюзивної педагогіки», «Організація інклюзивного освітнього середовища», «Організація роботи мультидисциплінарної команди», «Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Зміст та методика логопедичної роботи з ФФНМ.

Тема 1. Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини. Види мовленнєвих порушень у дошкільному віці.

Історичний аспект розвитку класифікації порушень мовленнєвого розвитку у дітей. Лінгвістичний, медико-біологічний та психолого-педагогічний підходи до аналізу мовленнєвих вад. Класифікації порушень мовленнєвого розвитку з урахуванням принципів аналізу структури дефекту (за Л.С.Виготським). Розмежування “первинних” мовленнєвих розладів, спричинених поразкою або дисфункцією мовленнєвих механізмів, від “вторинних”, які спостерігаються у дітей з порушеннями інтелекту, сенсорної сфери тощо.

Тема 2. Класифікації порушень мови. Обстеження стану звуковимови у дітей дошкільного віку. Організація логопедичної роботи при дислалії.

Сучасні клініко-педагогічна та психолого-педагогічна (за Р.Є.Левіною) класифікації мовленнєвих розладів. Дискусійні питання класифікації. Затримка та недорозвиток мовлення. Визначення фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення. Статистичні дані про поширеність ФФНМ. Причини мовленнєвих порушень (біологічні і соціально-психологічні, органічні і функціональні, центральні і периферійні). Екзогенні та ендогенні фактори в етіології ФФНМ.

Тема 3. Порушення фонематичних процесів Основні етапи роботи з розвитку фонематичного слуху. Групи з ФФНМ.

Організація діагностичного логопедичного обстеження дітей із ФФНМ. Обстеження звуковимови у дітей із ФФНМ. Діагностична процедура обстеження фонематичних процесів у дітей із ФФНМ. Діагностика сформованості довільних видів звукового аналізу у дітей із ФФНМ.

Розділ 2. Зміст та методика логопедичної роботи з ФФНМ, ЗНМ, заїканням.

Тема 4. Зміст та методика логопедичної роботи при ринолалії, та порушеннях голосу. Методика роботи з дітьми з заїканням.

Характеристика етіології, патогенезу ринолалії. Особливості психолого-педагогічного стану дітей з ВНГП (вроджене незрощення губи та піднебіння). Обстеження, зміст логопедичної роботи при ринолалії та профілактика вторинних, третинних порушень. Нейрофізіологічний механізм заїкання. Симптоматика неврозопідібної та невротичної форм заїкання. Психолого-педагогічна характеристика дітей із заїканням. Профілактика заїкання, логоневрозу. Зміст роботи, форми та методи логопедичної корекції дітей із заїканням. Комплексна реабілітація заїкання.

Тема 5. Завдання логопедичної роботи з дітьми, які мають дизартрію та основні напрями корекційної роботи.

Нейрофізіологічна характеристика дизартрій. Класифікація дизартрій. Характеристика моторної, пізнавальної, емоційної, мовленнєвої діяльності дітей із дизартріями. Диференційна діагностика. Зміст, форми та методи корекції мовленнєвих порушень при дизартрії. Комплексна реабілітація дизартричних порушень у дітей дошкільного віку.

Тема 6. Особливості мовлення дітей із загальним недорозвиненням мовлення. Основні завдання і напрями корекційного навчання дошкільників з I, II, III рівнями мовленнєвого розвитку Групи з ЗНМ.

Програма корекційного навчання з розвитку мовлення дітей із ЗНМ. Особливості логопедичної роботи при ЗНМ I, II та III рівня. Корекція лексичної сторони мовлення. Корекція граматичної сторони мовлення. Розвиток зв'язного мовлення. Підготовка дітей із ЗНМ до школи (попередження труднощів в оволодінні письмом та читанням, пропедевтика шкільної неспішності з предметів мовного циклу). Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗНМ шкільного віку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб.	сам.роб.	інд.зав.д. (при наявності)		л	с/п	лаб.	сам.роб.	інд.зав.д. (при наявності)
	150	12	34		108		150	6	12		132	
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	
Розділ 1. Загальні питання організації виховання та навчання дітей з ООП.												
Тема 1. Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини		2	2					2				

Тема 2. Класифікації порушень мови. Обстеження стану звуковимови у дітей дошкільного віку. Організація логопедичної роботи при дислалії.												
Тема 3. Порушення фонематични х процесів Основні етапи роботи з розвитку фонематичног о слуху. Групи з ФФНМ.												
Разом за розділом 1		2						2				
Розділ 2. Зміст та методика логопедичної роботи з ФФНМ, ЗНМ, заїканням.												
Тема 4. Зміст та методика логопедичної роботи при ринолалії, та порушеннях голосу. Методика робот з дітьми із заїканням.		2	3						2			
Тема 5. Завдання логопедичної роботи з дітьми, які мають дизартрію та основні напрями корекційної роботи.		2	3						2			

Тема 6. Особливості мовлення дітей із загальним недорозвинен ням мовлення. Основні завдання і напрями корекційного навчання дошкільників з I, II, III рівнями мовленнєвого розвитку Групи з ЗНМ.												
Разом за розділо 2		4	6						4			
<i>Усього годин</i>		10						4	8			

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1.	Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини.	2	1
2.	Класифікації порушень мови. Обстеження стану звуковимови у дітей дошкільного віку. Організація логопедичної роботи при дислалії.	2	1
3.	Порушення фонематичних процесів Основні етапи роботи з розвитку фонематичного слуху. Групи з ФФНМ.	2	1
4.	Зміст та методика логопедичної роботи при ринолалії, та порушеннях голосу. Методика робіт з дітьми з заїканням.		1
5.	Завдання логопедичної роботи з дітьми, які мають дизартрію та основні напрями корекційної роботи.	2	1
6.	Особливості мовлення дітей із загальним недорозвиненням мовлення. Основні завдання і напрями корекційного навчання дошкільників з I, II, III рівнями мовленнєвого розвитку Групи з ЗНМ.	2	1
Разом		10	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1.	Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини	2	2
2.	Класифікації порушень мови. Обстеження стану звуковимови у дітей дошкільного віку. Організація логопедичної роботи при дислалії.	2	2
3.	Порушення фонематичних процесів Основні етапи роботи з розвитку фонематичного слуху. Групи з ФФНМ.	8	2
4.	Зміст та методика логопедичної роботи при ринолалії, та порушеннях голосу. Методика робіт з дітьми з заїканням.	8	2
5.	Завдання логопедичної роботи з дітьми, які мають дизартрію та основні напрями корекційної роботи.	8	2
6.	Особливості мовлення дітей із загальним недорозвиненням мовлення. Основні завдання і напрями корекційного навчання дошкільників з I, II, III рівнями мовленнєвого розвитку Групи зЗНМ.	8	2
Разом		34	12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1.	Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини. <i>Написання есе «Рамки норми та патології у вимірі сучасного гуманістичного ставлення».</i>	12	22
2.	Класифікації порушень мови. Обстеження стану звуковимови у дітей дошкільного віку. Організація логопедичної роботи при дислалії. <i>1. Підготовка мовленнєвих карток для обстеження вимови у дітей дошкільного віку.</i>	12	22
3.	Порушення фонематичних процесів Основні етапи роботи з розвитку фонематичного слуху. Групи з ФФНМ. <i>1. Підбір дидактичного матеріалу для виправлення порушення звуковимови (звук за вибором студента). 2. Підбір дидактичного матеріалу обстеження та розвитку фонематичних процесів.</i>	20	22
4.	Зміст та методика логопедичної роботи при ринолалії, та порушеннях голосу. Методика робіт з дітьми з заїканням. <i>1. Презентація з дидактичним матеріалом для розвитку дихання дітей з ринологією. 2. Підбір ігор для розвитку темпо-ритмічних складових мовлення.</i>	20	22
5.	Завдання логопедичної роботи з дітьми, які мають	20	22

	дизартрію та основні напрями корекційної роботи. <i>1. Підбір дидактичного матеріалу для профілактики вторинних відхилень при дизартричних порушеннях (просодичний компонент, міміка, загальна, дрібна моторика, порушення письма та читання тощо).</i> <i>2. Підбір логоритмічних вправ (7-10).</i>		
6.	Особливості мовлення дітей із загальним недорозвиненням мовлення. Основні завдання і напрями корекційного навчання дошкільників з I, II, III рівнями мовленнєвого розвитку Групи з ЗНМ. <i>1. Підбір дидактичного матеріалу для розвитку лексико-граматичної сторони мовлення.</i> <i>2. Підбір дидактичного матеріалу для розвитку звязного мовлення (діалог, монолог).</i>	20	22
Разом		104	132

8. Види контролю і система накопичення балів

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється у ході повсякденної навчальної діяльності студентів: експрес-тестування після лекційних, практичних занять (в системі Moodle); понятійні диктанти; виконання практичних завдань (доповіді; робота в мікрогрупах); усні відповіді; тестування по закінченню вивчення розділів.

Підсумковий контроль – здійснюється після завершення вивчення курсу: залік.

Використовуються методи усної перевірки результатів навчання – бесіда, виступ, пояснення, опитування; письмової перевірки результатів навчання – науково-дослідні, творчі завдання, тестування, письмові завдання самостійної роботи.

Оцінювання знань за навчальною дисципліною відбувається на підставі накопичених балів за результатами поточного та підсумкового контролю всіх видів згідно зі шкалою оцінювання.

При наявності 35 балів поточного контролю студент допускається до підсумкового контролю.

Якщо студент із поважних причин пропустив заняття, для відпрацювання матеріалу йому пропонується виконання практичних завдань, що фіксується у вигляді конспекту та проводиться усне опитування щодо вивчених тем.

Підсумкова оцінка з дисципліни формується із загальної кількості набраних балів за результатами поточного контролю та заліку.

Перевірка рівня засвоєння знань (поточний та підсумковий контроль, заліку (теоретична частина) за вибором викладача може здійснюватися шляхом: комп'ютерного або письмового тестування. Практична частина заліку – письмова та усна відповіді.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Презентація виконаного завдання. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять.</i>	12	2	28
2	Контрольне тестування після вивчення першого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення першого розділу</i>	1	10	10
3	Контрольне тестування після вивчення другого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>	1	10	10
4	Перевірка завдань самостійної роботи. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>	7	2	14
Залік	Залік (презентація альбому з курсу) – виконання творчого завдання <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	1	0-20	20
	Залік (теоретична частина) - підсумкове тестування. <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	1	0-20	20
Усього		6		100

Критерії оцінювання.

1. Виконання практичного завдання та його презентація на практичному занятті оцінюється у 2 балів.

Критерії оцінювання:

2 бали отримує студент, який самостійно, у повному обсязі виконав завдання, виявив творчий підхід до його виконання та представлення; під час презентації виказав глибоку обізнаність щодо теми завдання, розуміння сутності досліджуваної проблеми; виявив навички взаємодії з аудиторією, запропонував питання для групового обговорення.

1 бал отримує студент, який виконав завдання не в повному обсязі, стереотипно, але принципово правильно; під час презентації виявив не повну обізнаність щодо теми дослідження, але під час обговорення проблемних питань, виявив певну активність, запропонував шляхи пошуку відповідей на проблемні запитання, або виконав завдання у повному обсязі, але не брав участі у презентації результатів.

0 балів отримує студент, який не виконав завдання або виконав його принципово неправильно. У таких випадках студенту надається одна можливість повторного виконання та презентації завдання, але не пізніше наступного практичного заняття. При цьому максимально можлива кількість балів складає 4.

2-3. Контрольне тестування після вивчення розділів оцінюється максимально у 10 балів. Кількість балів підраховується згідно з відсотковим коефіцієнтом із розрахунку 100% правильних відповідей – 10 балів.

4. Перевірка завдань самостійної роботи передбачає можливість отримати 14 балів (за 7 виконаних завдань). Для їх отримання студент має виконати та надати на перевірку письмові завдання (альбом з схемами, таблицями з курсу), що входять до блоку самостійної роботи до початку екзаменаційно-залікової сесії. Критерії оцінювання: за кожне правильно виконане завдання самостійної роботи студент отримує 2 бали.

Виконання завдання не в повному обсязі, з негрубими помилками, але принципово правильне, передбачає отримання 1 бал. 0 балів отримує студент, який не виконав завдання або виконав його неправильно.

7. Залік.

Практична частина заліку. Творче завдання передбачає добір вправ для розвитку мовлення дітей з різними порушеннями мовлення (категорія та вік визначається під час заліку).

Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи:

- визначення напрямків роботи – 2 б.;
- правильне визначення мети та доцільності завдання – 5 б.;
- логічність, послідовність викладення матеріалу – 3 б.;
- визначення ресурсів для виконання кожного етапу методики – 3 б.;
- доцільність запропонованих форм та методів роботи – 5 б.;
- презентація комплексу вправ під час заліку – 2 б.

Теоретична частина заліку оцінюється у 20 балів. Кількість балів підраховується згідно з відсотковим коефіцієнтом із розрахунку 100% правильних відповідей – 20 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Логопедія / за ред. проф. М.К.Шеремет. Київ : «Слово», 2015.
2. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. Київ, 1997.
3. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / укл. В.В.Тищенко, Є.Ю.Линдіна. Київ : «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
4. Тищенко В.В. Ієрархія фонематичних процесів в онтогенезі дитячого мовлення. *Теорія та практика сучасної логопедії*. Випуск №4. Київ : Актуальна освіта, 2007. С. 3-18.
5. Хрестоматия по логопедии (извлечения и тексты): учебное пособие для студентов высших и средних специальных педагогических учебных заведений: В 2 тт. / под ред. Л. С. Волковой и В. И. Селиверстова. Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. 560 с:

Додаткова:

1. Жукова Н. С., Мастюкова Е. М., Филичева Т. Б. Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников, Москва, 1990.
2. Каше Г.А. Исправление недостатков речи у дошкольников. Москва : Просвещение, 1972.
3. Логопедия. Учебное пособие для студ. дефектол. факульт. пед. вузов / под ред. Волковой Л.С., Шаховской С.Н., 3е изд. Москва : Владос, 1999.
4. Основы логопедии с практикумом по звукопроизношению / учеб. пособие под ред. Волосовец. Москва: Академия, 2000.
5. Основы теории и практики логопедии / под ред. Р.Е. Левиной. Москва, 1968.
6. Пінчук Ю.В., Ціба Л.Л. Мовленнєві вправи для виховання у дітей правильної вимови звуків Р, Р', Л, Л'. Київ : КНТ, 2007.
7. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови у дітей. Київ : Рад. шк., 1983.
11. Соботович Е.Ф., Тищенко В.В., Бартенєва Л.И., Данилавичюте Э.А., Андрусишина Л.Е., Трофименко Л.И. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению. Київ : Актуальна освіта, 1997.

Додаткова:

1. Соботович Е.Ф. Нарушения речевого развития у детей и пути их коррекции. Київ, 1995.
2. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку. *Дефектологія*. 2002, №3.
3. Смирнова Л. А. Приемы работы по преодолению импрессивного аграмматизма у детей. *Дефектология*. №3. 1979.
4. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І.Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
5. Тищенко В.В., Рібцун Ю.В. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 5 років: Поради батькам. Київ : «Літера», 2009. 128 с.
6. Тищенко В.В. Загальний недорозвиток мовлення: перспективи подальших досліджень. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* / за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. Вип. XXIII в трьох частинах, частина 2. Серія: соціальнопедагогічна. Кам'янець-Подільський: Медобори. 2013. С.260-268
7. Тищенко В.В. Методика формування ймовірного прогнозування в мовленнєвій діяльності дошкільників із ЗНМ. *Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова* : Серія 19: Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 21. 2012. С.266-271.
8. Чевелева Н. А. Преодоление заикания у детей: Пособие для логопедов и воспитателей логогрупп. Москва : А. Казаков: Гном и Д, 2001. 123 с.
9. Шилова Е.А. Работа с заикающимися дошкольниками в условиях логопедической группы детского сада. *Логопедия*. 2005. №2. С.54-62.
10. Юдин Н. Как помочь ребенку избавиться от заикания. *Воспитание школьников*. 2004. №3. С.38-41.
11. Яковлев С.Б. Коррекция заикания у дошкольников. *Логопед в детском саду*. 2006. №2. С. 40-43.
12. Ястребова А. В. Коррекция заикания у учащихся общеобразовательной школы: Пособие для учителей-логопедов. Москва : Просвещение, 1980. 104 с.

Погоджено _____
навчальний відділ
« _____ » _____

Додаткова:

1. Жукова Н. С., Мастюкова Е. М., Филичева Т. Б. Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников, Москва, 1990.
2. Каше Г.А. Исправление недостатков речи у дошкольников. Москва : Просвещение, 1972.
3. Логопедия. Учебное пособие для студ. дефектол. факульт. пед. вузов / под ред. Волковой Л.С., Шаховской С.Н., 3е изд. Москва : Владос, 1999.
4. Основы логопедии с практикумом по звукопроизношению / учеб. пособие под ред. Волосовец. Москва: Академия, 2000.
5. Основы теории и практики логопедии / под ред. Р.Е. Левиной. Москва, 1968.
6. Пінчук Ю.В., Циба Л.Л. Мовленнєві вправи для виховання у дітей правильної вимови звуків Р, Р', Л, Л'. Київ : КНТ, 2007.
7. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови у дітей. Київ : Рад. шк., 1983.
11. Соботович Е.Ф., Тищенко В.В., Бартенєва Л.И., Данилавичюте Э.А., Андрусишина Л.Е., Трофименко Л.И. Методика виявлення речевих порушень у дітей і діагностика їх готовності к школьному обучению. Київ : Актуальна освіта, 1997.

Додаткова:

1. Соботович Е.Ф. Нарушения речевого развития у детей и пути их коррекции. Київ, 1995.
2. Соботович Е.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку. *Дефектологія*. 2002, №3.
3. Смирнова Л. А. Приемы работы по преодолению импрессивного аграмматизма у детей. *Дефектология*. №3. 1979.
4. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І.Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
5. Тищенко В.В., Рібцун Ю.В. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 5 років: Поради батькам. Київ : «Літера», 2009. 128 с.
6. Тищенко В.В. Загальний недорозвиток мовлення: перспективи подальших досліджень. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* / за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. Вип. XXIII в трьох частинах, частина 2. Серія: соціальнопедагогічна. Кам'янець-Подільський: Медобори, 2013. С.260-268
7. Тищенко В.В. Методика формування ймовірного прогнозування в мовленнєвій діяльності дошкільників із ЗНМ. *Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова* : Серія 19: Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 21. 2012. С.266-271.
8. Чевелева Н. А. Преодоление заикания у детей: Пособие для логопедов и воспитателей логогрупп. Москва : А. Казаков: Гном и Д, 2001. 123 с.
9. Шилова Е.А. Работа с заикающимися дошкольниками в условиях логопедической группы детского сада. *Логопедия*. 2005. №2. С.54-62.
10. Юдин Н. Как помочь ребенку избавиться от заикания. *Воспитание школьников*. 2004. №3. С.38-41.
11. Яковлев С.Б. Коррекция заикания у дошкольников. *Логопед в детском саду*. 2006. №2. С. 40-43.
12. Ястребова А. В. Коррекция заикания у учащихся общеобразовательной школы: Пособие для учителей-логопедов. Москва : Просвещение, 1980. 104 с.

Погоджено
навчальний відділ

« 31 » серпня 2020

О. В.